

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/161/2021
Identifikačné číslo spisu:	7114227699
Dátum vydania rozhodnutia:	28.09.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:7114227699.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Svetlovskej a sudcov JUDr. Ing. Maria Dubaňa a JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. v spore žalobkyne P. Q., bývajúcej v B., B. X, zastúpenej advokátskou kanceláriou Popovič & Sábo, s. r. o., so sídlom v Košiciach, Mojmírova 8, IČO: 53 669 177, proti žalovanej TESCO STORES SR, a.s., so sídlom v Bratislave, Cesta na Senec 2, IČO: 31 321 828, o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru a iné, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 40Cpr/4/2014, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 22. októbra 2020 sp. zn. 2CoPr/1/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie zamietla.

Žalovanej priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 27. júna 2019 č. k. 40Cpr/4/2014-604 zamietol žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala určenia, že dohoda o skončení pracovného pomeru zo dňa 10. októbra 2014 je neplatná, že žalovaná je povinná prideľovať jej prácu na základe pracovnej zmluvy, odstrániť diskrimináciu a zaplatiť priemernú mzdu. Žalovanej zároveň priznal právo na náhradu trov konania voči žalobkyni v rozsahu 100 %. Súd prvej inštancie mal z vykonaného dokazovania preukázané, že žalobkyňa bola zamestnankyňou žalovanej na základe pracovnej zmluvy uzavretej na dobu neurčitú, pričom dňa 1. októbra 2014 uzavreli sporové strany dohodu o skončení pracovného pomeru ku dňu 28. februára 2015 s tým, že od 2. októbra 2014 do skončenia pracovného pomeru nebude žalovaná prideľovať žalobkyni prácu, túto dobu považoval za prekážky v práci na strane zamestnávateľa a od 2. októbra 2014 do 28. februára 2015 vyplácala žalovaná žalobkyni náhradu mzdy vo výške priemerného zárobku. Tiež mal preukázané, že žalobkyňa nebola spokojná s pomermi u žalovanej, že mala negatívny postoj voči riaditeľke žalovanej W. L., ako aj k ďalším nadriadeným a svoju nespokojnosť vyjadrovala v sťažnostiach. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že dňa 1. októbra 2014 sa na podnet žalovanej uskutočnilo stretnutie zamestnancov žalovanej I.. J. P. a T.. P. B., pričom predmetom boli sťažnosti zo strany žalobkyne, ale aj sťažnosti spolupracovníkov na žalobkyňu a sťažnosti zákazníkov na žalobkyňu. V rámci tohto stretnutia napokon

žalovaná predložila žalobkyni upozornenie na porušovanie pracovnej disciplíny z dôvodu, že žalobkyňa vyvolávala zlú atmosféru, obviňovala zamestnancov a nevhodne sa správala voči zákazníkom, prevzatie tohto upozornenia žalobkyňa odmietla podpísať a písomne sa k nemu vyjadrila. Žalobkyňa následne sama požiadala o ukončenie pracovného pomeru dohodou v zmysle pôvodného návrhu žalovanej, na základe čoho aj došlo k podpisu dohody o skončení pracovného pomeru. Súd prvej inštancie vzhľadom na tvrdenia žalobkyne, že žalovaná pri jednaní na ňu vyvíjala nátlak a že jej bolo predložené ukončenie pracovného pomeru výpoveďou, konštatoval, že toto preukázané nebolo, lebo z výpovedí svedkýň vyplynulo, že predmetom jednania nebolo ukončenie pracovného pomeru so žalobkyňou výpoveďou. Zároveň žalobkyňa nepreukázala, že pri uzatváraní dohody o skončení pracovného pomeru neprejavila slobodnú vôľu, ani prípadné fyzické, či psychické donútenie pri podpise predmetnej dohody. V súvislosti s vážnosťou vôle žalobkyne súd prvej inštancie poukázal na tvrdenie žalobkyne, že chcela ukončiť pracovný pomer dohodou a jej pohnútkou bolo, aby disponovala listinou na ochranu svojich práv. Vzhľadom na to dospel k záveru, že žalobkyňa mala vôľu ukončiť pracovný pomer dohodou a nie je možné konštatovať, že prejavila vôľu, ktorá skutočne neexistovala a neprejavila len zdanlivú vôľu ukončiť pracovný pomer dohodou s úmyslom zániku pracovného pomeru u žalovanej. Pokiaľ žalobkyňa namietala, že dohoda o skončení pracovného pomeru je neplatná, keďže túto odmietla po prvotnom návrhu žalovanej podpísať, súd prvej inštancie konštatoval, že uvedené nemá vplyv na platnosť dohody o skončení pracovného pomeru, ak sa tak rozhodla následne. V súvislosti s tvrdením žalobkyne, že dohoda o skončení pracovného pomeru, ktorú uzavreli sporové strany, je diskriminačná, súd poukázal na to, že z dohôd o skončení pracovného pomeru so zamestnancami žalovanej, ako aj výpovedí svedkov vyplýva, že ukončenie pracovného pomeru dohodou so zamestnancami bolo ku dňu uzavretia dohody alebo v dlhších lehotách, maximálne 3 a pol mesiaca s tým, že zamestnancom, s ktorými bol ukončený pracovný pomer dohodou k neskoršiemu dátumu, nebola pridelená práca a za dobu prekážok v práci im bol zaplatený aj priemerný zárobok. U žalobkyne táto doba trvala 5 mesiacov, teda mala oproti iným zamestnancom výhodu, a preto nemohlo ísť v danom prípade o diskrimináciu. Súd prvej inštancie s ohľadom na uvedené uzavrel, že dohoda o skončení pracovného pomeru spĺňa všetky náležitosti platného právneho úkonu a žalobu žalobkyne ako nedôvodnú zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 22. októbra 2020 sp. zn. 2CoPr/1/2020 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a žalovanej priznal proti žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. V odôvodnení v súvislosti s platnosťou dohody o skončení pracovného pomeru medzi stranami sporu poukázal na to, že nie je donútením podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka prípad, keď niekto druhému hrozí niečím, čo má skutočne právo urobiť. Preto konštatoval, že pokiaľ v danom prípade zamestnávateľ (žalovaná) upozornil žalobkyňu na porušovanie pracovnej disciplíny po prešetrení rôznych sťažností a správania sa žalobkyne, bol teda nepochybne oprávnený tak urobiť a upozornenie nemohlo byť bezprávnou vyhrážkou. Odvolací súd zdôraznil, že v konaní nebolo preukázané, že sa žalovaná žalobkyni vyhrážala skončením pracovného pomeru výpoveďou, žalobkyňa uviedla, že chce skončiť pracovný pomer dohodou a takúto dohodu aj podpísala. Jej obranu a tvrdenie, že dohodu podpísala len preto, aby mala k dispozícii nejaký „papier“ na účely súdnej žaloby, odvolací súd považoval za „detinskú“. Poukázal na to, že žalobkyňa je spôsobilá na právne úkony a každý si musí uvedomiť, že za svoje úkony musí niesť aj právne dôsledky. Predmetná dohoda pritom podľa názoru odvolacieho súdu neobsahuje diskriminačné klauzuly a stotožnil sa so súdom prvej inštancie, že v porovnaní s inými obdobnými prípadmi u žalovanej nie je možné usudzovať, že by v tomto prípade žalobkyňa podpísaním dohody konala k svojmu neprospechu. Odvolací súd uzavrel, že v konaní neboli preukázané také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali akémukoľvek nátlaku zo strany žalovanej na žalobkyňu, aby dohodu podpísala, a teda v danej veci nie sú splnené podmienky neplatnosti právneho úkonu podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Dodal, že neobstojí ani tvrdenie žalobkyne, že ak požadovala prítomnosť právnik, mala to žalovaná považovať za žiadosť o prítomnosť zástupcu zamestnancov, pričom nič nebránilo žalobkyni nepodpísať dohodu, poradiť sa s právnikom, ktorého služby mohla vyhľadať a podľa uváženia konať. Odvolací súd zároveň dospel k záveru, že nie sú prítomné také okolnosti, ktoré by nasvedčovali, že ide o prípad vymykajúci sa prevládajúcim mravným zásadám a princípom vzájomných vzťahov medzi zamestnávateľom a zamestnancom, a preto sa uzavretie predmetnej dohody nepriečilo ani

dobrým mravom. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 a 2 CSP v spojení s § 225 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces) a z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (rozhodnutie odvolacieho súdu spočívalo v nesprávnom právnom posúdení veci). Namietala, že odvolací súd v odôvodnení nedal dostatočnú odpoveď na jej námietky uvedené v odvolaní týkajúce sa skutkových okolností priebehu jednaní o uzatvorení predmetnej dohody o skončení pracovného pomeru. Uvedená vada mala podľa nej za následok nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia a porušenie jej práva na spravodlivý proces. Dovolateľka ďalej v súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP mala za to, že konajúce sudy sa pri právnom posúdení bezprávnej vyhrážky odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, keď aplikovali iba jedno z troch kritérií, ktoré majú byť podľa rozhodovacej praxe odvolacieho súdu relevantné pre posúdenie toho, či sa vo veci jedná o bezprávnú vyhrážku. Poukázala pritom na rozhodnutie sp. zn. 4Cdo/306/2009, v ktorom dovolací súd formuloval doktrínálne požiadavky na posudzovanie bezprávnej vyhrážky. Dovolateľka v tomto kontexte súdom vytkla, že v konaní výhradne posudzovali len otázku, či má jedna zo strán oprávnenie k tomu, čím druhej strane hrozí, a to izolovane, nesystematicky a oddelene od súvisiacich kritérií formulovaných dovolacím súdom. Tiež uviedla, že vyhrážka upozornením na porušenie pracovnej disciplíny nemala právnu súvislosť s dosiahnutím akceptácie dohody o skončení pracovného pomeru zo strany žalobkyne, pričom zároveň nebolo možné takouto vyhrážkou akceptáciu v rozpore so zásadou zmluvnej slobody vynucovať. Dovolateľka súčasne poukázala na predchádzajúce diskriminačné incidenty žalovanej voči žalobkyni, ktoré podľa nej mali vplyv na posilnenie obavy z dôsledkov udelenia upozornenia na porušovanie pracovnej disciplíny ako kroku smerujúceho k ukončeniu pracovného pomeru so žalobkyňou. Vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP uviedla, že doposiaľ neboli vyriešené v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu otázky, či v prípade, ak zamestnanec pri jednaní o skončení pracovného pomeru vyjadrí vôľu konzultovať obsah zamestnávateľom predložených materiálov s „právníkom“, je povinný zamestnávateľ prerušiť jednanie a poskytnúť zamestnancovi dostatočný priestor, aby uvedené realizoval, prípadne zabezpečiť prítomnosť zástupcu zamestnancov na takomto jednaní; a či znamená takéto narušenie kontraktálneho procesu neplatnosť takto uzatvorenej dohody. Žalobkyňa mala za to, že žalovaná bola v danom prípade povinná prerušiť jednanie a poskytnúť jej dostatočný časový priestor pre využitie nezávislej právnej pomoci. Ak tak neurobila, bola minimálne povinná umožniť prítomnosť zástupcov zamestnancov na tomto jednaní. Keďže žalovaná tak neurobila a naďalej trvala na pokračovaní jednaní a uzatvorení dohody o skončení pracovného pomeru, podľa názoru dovolateľky je možné takéto konanie žalovanej hodnotiť ako konanie v rozpore s dobrými mravmi a teda predmetnú dohodu je z tohto dôvodu nutné považovať za absolútne neplatnú. Na základe uvedeného navrhla, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že sa v plnej miere stotožňuje s rozhodnutiami súdov nižších inštancií a právnymi závermi v nich vyjadrenými. Dovolanie žalobkyne považovala za neopodstatnené a nemajúce oporu v skutkovom či právnom základe. Žalovaná poukázala na to, že nijakým spôsobom žalobkyňu do uzatvorenia dohody o skončení pracovného pomeru nenútila, práve naopak, žalobkyňa sama skončenie pracovného pomeru dohodu navrhla a žalovaná jej žiadosť akceptovala. Uviedla, že jej konanie ako zamestnávateľa, ktorým ozrejmla žalobkyni, že jej správanie na pracovisku bude kvalifikovať ako porušenie pracovnej disciplíny, za ktoré bude písomne upozornená v súlade s pracovným poriadkom, nemožno v žiadnom prípade považovať za bezprávnú vyhrážku, prípadne hrozbu. Žalovaná tým jasne a legitímne vyjadrila svoj postup voči správaniu žalobkyne, ktorý bol v súlade s vnútornými predpismi žalovanej ako aj so zákonom. Dodala, že žalobkyňa mala možnosť konzultovať obsah predloženej dohody o skončení pracovného pomeru či už s právníkom priamo prítomným priamo na jednaní, alebo telefonicky, mala možnosť odmietnuť dohodu podpísať, sama prerušiť jednanie so žalovanou a následne sa rozhodnúť či dohodu podpíše alebo nie, čo však neurobila. Vzhľadom na uvedené považovala žalovaná dohodu o skončení pracovného pomeru za platne uzavretú a

navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok „v celom rozsahu potvrdil“.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je síce procesne prípustné, ale nie je dôvodné a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolačný súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolačím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Žalobkyňa vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietala nepreskúmateľnosť a nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu.

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

12. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, 5Cdo/57/2019) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

13. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Súd oboch nižších inštancií v odôvodneniach svojich rozhodnutí podrobne popísali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, vysvetlili, ako ich skutkové tvrdenia a právne argumenty posúdili, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, prečo nevykonali ďalšie navrhnuté dôkazy, a zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Myslienkový postup súdov je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijali.

13.1. Z odôvodnenia rozhodnutí súdov (oboch) nižších inštancií je zrejmé, z akých skutkových zistení a právnych úvah vychádzali, keď dospeli k záveru o platnosti dohody o skončení pracovného pomeru uzavretej medzi stranami sporu a tým aj nedôvodnosti žalobkyňou uplatneného nároku. Odvolací súd predovšetkým s poukazom na § 387 ods. 1 a 2 CSP konštatoval, že odvolacie námietky žalobkyne boli už predmetom dokazovania pred súdom prvej inštancie a s jeho závermi sa v celom rozsahu stotožnil. Uviedol, že ani ďalšie skutočnosti uvedené v odvolaní neumožňovali odvolaciemu súdu prijať iné závery a neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť prvoinštančného rozsudku. Odvolací súd zrozumiteľne objasnil, z akých dôvodov mal v preskúmvanej veci za to, že konaní neboli preukázané také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali akémukoľvek nátlaku zo strany žalovanej na žalobkyňu, aby skúmanú dohodu o skončení pracovného pomeru podpísala. V nadväznosti na to jasne konštatoval, že uvedený právny úkon nebol zo strany žalobkyne urobený bez slobody jej vôle a v danej veci vzhľadom na výsledky vykonaného dokazovania neboli splnené podmienky neplatnosti právneho úkonu podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd sa v tejto súvislosti dôsledne zaoberal skutkovými okolnosťami veci, pričom konštatoval, že nemal na základe nich za preukázané, že sa žalovaná žalobkyni vyhrážala skončením pracovného pomeru výpoveďou a pokiaľ žalovaná ako zamestnávateľ žalobkyňu upozornila na porušovanie pracovnej disciplíny po prešetroaní sťažností a správania sa žalobkyne, bola tak nepochybne oprávnená urobiť a v danom prípade sa nemohlo jednať o bezprávnú vyhrážku. Vo vzťahu k odvolacím námietkam žalobkyne ohľadom jej diskriminácie zo strany žalovanej uviedol, že žalobkyni bolo ponúknuté viacero možností riešenia jej nespokojnosti s pomermi u zamestnávateľa, ale aj nespokojnosti niektorých spolupracovníkov a zákazníkov s jej osobou, pričom sama uviedla, že chce ukončiť pracovný pomer dohodou, ktorú aj sama podpísala a ktorá neobsahovala diskriminačné klauzuly. Dodal, že žalobkyňa podpísala dohodu bez výhrad a pokiaľ požadovala mať v dohode uvedený dôvod, mala na výber takúto dohodu nepodpísať a ak si to následne rozmyslela, nerobí to dohodu neplatnou. Odvolací súd zároveň ozrejmil, že v danom prípade vychádzajúc zo skutkového základu zisteného súdom prvej inštancie nevyplývajú také okolnosti, ktoré by nasvedčovali, že ide o prípad vymykajúci sa prevládajúcim mravným zásadám a princípom vzájomných vzťahov medzi zamestnávateľom a zamestnancom, z čoho vyvodil záver o súlade dohody s dobrými mravmi.

14. So zreteľom na uvedené možno konštatovať, že odvolací súd pri hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov neopomenul vziať do úvahy žiadnu z namietaných skutočností, či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo, a je zrejmé, ako a z akých dôvodov meritorne vo veci samej rozhodol. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie chápať ako jeden vecný celok) spĺňa požiadavky zákonného ustanovenia § 393 CSP týkajúceho sa náležitostí odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že žalobkyňa sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

15. Keďže dovolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa neopodstatnene namieta, že jej odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP), pristúpil k posúdeniu dovolania žalobkyne aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

16. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (odvolací súd sa svojím rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu) a z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (právna otázka nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená).

17. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

18. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

19. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnú normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

20. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

21. Pre právnú otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do tohto pojmu predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Jeho súčasťou je tiež prax vyjadrená opakovaně vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybni.

22. Žalobkyňa v preskúmvanej veci namietala nesprávne posúdenie kritérií rozhodných pre vyslovenie záveru o existencii bezprávnej vyhrážky, ku ktorej došlo podľa jej názoru zo strany žalovanej v rámci kontraktčného procesu vedúceho k uzavretiu dohody o skončení pracovného pomeru. Podľa jej názoru sa pri riešení uvedenej otázky odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

23. Podľa § 60 ods. 1 Zákonníka práce ak sa zamestnávateľ a zamestnanec dohodnú na skončení pracovného pomeru, pracovný pomer sa skončí dohodnutým dňom.

24. Podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný.

25. Jeden z možných spôsobov skončenia pracovného pomeru je dohoda o skončení pracovného pomeru uzavretá medzi zamestnancom a zamestnávateľom ako dvojstranný právny úkon, ktorý vyžaduje k svojmu vzniku zhodný prejav vôle zmluvných strán. Platnosť takejto dohody je, okrem iného, podmienená tým, že netrpí vadami vôle (je urobená slobodne a vážne). O právny úkon slobodný nejde v prípade priameho fyzického donútenia, pri ktorom je vôľa konajúceho nahradená vôľou donucujúceho subjektu. Neslobodný je tiež právny úkon, pri ktorom vôľu prejavujúci subjekt konal pod vplyvom bezprávnej vyhrážky.

25.1. Dovolací súd už v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/306/2009 a 3Cdo/58/2012 uviedol, že v prípade bezprávnej vyhrážky ide o taký nedostatok slobody vôle, ak účastník koná pod nedovoleným nátlakom zo strany druhého účastníka (prípadne tretej osoby), ak o tom druhý účastník vedel a aj to využil. Bezprávna vyhrážka je okolnosť takého druhu a intenzity, ktorá pôsobí na konajúceho tak, že pod jej vplyvom sú v ňom vyvolané obavy alebo strach, ktoré ho následne vedú k urobeniu právneho úkonu, ktorý by inak neurobil. Medzi bezprávnou vyhrážkou a urobením právneho úkonu musí byť vzťah príčiny a následku. Vyhrážka musí byť bezprávna (právom nepodložená), teda ak ňou je vynucované niečo, čo ňou nesmie byť vynucované.

25.2. Nie je preto donútením podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka prípad, ak niekto druhému hrozí niečím, čo má právo urobiť. Podmienkou však je, že takáto oprávnená hrozba sa týka vynucovaného správania (napr. veriteľ hrozí dlžníkovi, ktorý ani po rozsudku nesplnil svoju povinnosť, že podá proti nemu návrh na exekúciu). Ak aj niekto hrozí druhému pri urobení právneho úkonu tým, čo je oprávnený urobiť, môže ísť o bezprávnú vyhrážku za predpokladu, že ju použil k tomu, aby na druhom účastníkovi vynútil nejaké konanie, ktoré s tým, čím sa hrozí, nijako nesúvisí a ktoré takouto hrozbou nie je možné vynucovať (napr. podanie trestného oznámenia za skutok, ktorého sa druhá osoba naozaj dopustila, ak táto druhá osoba nepredá vec osobe podávajúcej oznámenie, hoci by ju inak predat' nechcela). Okolnosti vylučujúce slobodu vôle konajúceho musia mať pritom základ v objektívne existujúcom stave a súčasne sa musí stať pohnútkou pre prejav vôle konajúcej dotknutej osoby tak, že táto koná k svojmu neprospechu.

26. Vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dovolací súd dospel k záveru, že súdy nižších inštancií sa náležite vysporiadali s doterajšou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu v otázke bezprávnej vyhrážky, ktorú aj s ohľadom na skutkové okolnosti prípadu správne posúdili.

27. Dovolací súd v preskúmvanej veci vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu súdmi nižších inštancií, ktorým je viazaný (§ 442 CSP), nevzhliadol také skutočnosti, ktoré by zakladali existenciu bezprávnej vyhrážky zo strany žalovanej a s tým spojenú neplatnosť uzavretej dohody o skončení pracovného pomeru. Zo záverov vykonaného dokazovania totiž nevyplynuli žiadne skutočnosti, ktoré by nasvedčovali akémukoľvek nátlaku zo strany žalovanej na žalobkyňu. Je zrejmé, že žalovaná predmetné upozornenie na porušenie pracovnej disciplíny nepodmieňovala podpísaním dohody o skončení pracovného pomeru, ale týmto úkonom len uplatňovala jej patriace oprávnenie, ktoré jej priznával Zákonník práce, a to v nadväznosti na množiace sa sťažnosti a správanie žalobkyne na pracovisku. Vzhľadom na to nebola preukázaná predovšetkým kauzálna súvislosť medzi potenciálnou bezprávnou vyhrážkou a vynucovaným úkonom - dohodou o skončení pracovného pomeru, ako jeden z predpokladov bezprávnej vyhrážky. Navyše, ako správne poukázal odvolací súd, pokiaľ by aj bola preukázaná hrozba žalovanej v súvislosti s daním upozornenia na porušenie pracovnej disciplíny, nemohlo by ísť o „kvalifikovaný“ nátlak majúci za následok neplatnosť právneho úkonu podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keďže zamestnávateľ (žalovaná) mal aj s prihliadnutím na okolnosti danej veci

skutočne právo upozorniť zamestnanca (žalobkyňu) na porušovanie pracovnej disciplíny, ergo takéto upozornenie nemohlo mať povahu bezprávnej vyhrážky. Okrem toho, podľa názoru dovolacieho súdu upozornenie na porušenie pracovnej disciplíny nie je okolnosťou takej intenzity, ktorá by objektívne bola spôsobilá vzbudiť u konajúcej dotknutej osoby pohnútku pre skončenie pracovného pomeru dohodou. Je tomu tak preto, že to, čím sa hrozí (upozornenie na porušenie pracovnej disciplíny), smeruje k značne miernejšiemu právnomu následku, ako to, čo je vynucované (skončenie pracovného pomeru). V okolnostiach prejednávanej veci sa preto aj z hľadiska logiky javí ako nepravdepodobné, že by žalobkyňa podpisom predmetnej dohody o skončení pracovného pomeru neprejavila svoju skutočnú a vážnu vôľu. S ohľadom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že nie je možné závery súdov nižších inštancií považovať za nesúladne s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

28. Uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP preto dovolací súd nepovažoval za relevantný z hľadiska prípustnosti dovolania, keďže napadnutým rozhodnutím nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke posúdenia bezprávnej vyhrážky (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/306/2009 a 3Cdo/58/2012).

29. Žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania ďalej vyvodzovala aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

30. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

31. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 3Cdo/216/2017, 4Cdo/64/2018, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017 a 8Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

32. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázkou relevantnou podľa tohto ustanovenia môže byť len právna otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázky síce riešené súdmi v priebehu konania, avšak netvoriace základ ich rozhodnutí, nemajú relevanciu v zmysle tohto ustanovenia. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

33. Dovolateľka uviedla, že doposiaľ neboli vyriešené v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu otázky, či v prípade, ak zamestnanec pri jednaní o skončení pracovného pomeru vyjadrí vôľu konzultovať obsah

zamestnávateľom predložených materiálov s „právníkom“, je povinný zamestnávateľ prerušiť jednanie a poskytnúť zamestnancovi dostatočný priestor, aby uvedené realizoval, prípadne zabezpečiť prítomnosť zástupcu zamestnancov na takomto jednaní; a v nadväznosti na to, či znamená porušenie tejto povinnosti neplatnosť takto uzatvorenej dohody.

34. Dovolací súd v tejto súvislosti uvádza, že takto zadaná právna otázka by mohla mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP iba vtedy, ak by výsledok jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval jediný a výlučný dôvod, pre ktorý (v tomto prípade) bola žaloba žalobkyne zamietnutá. Podľa názoru dovolacieho súdu dovolateľkou nastolená právna otázka toto kritérium nespĺňa, keďže v danom prípade nešlo o právnu otázku rozhodujúcu (kľúčovú) pre rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej. V prejednávanej veci súdy vzhľadom na námietky žalobkyne, že pri jednaní so žalovanou bol na ňu vyvíjaný nátlak, že nemala skutočnú vôľu uzavrieť dohodu o skončení pracovného pomeru, prípadne že uzavretá dohoda obsahovala diskriminačné klauzuly, konštatovali, že v konaní neboli preukázané také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali akémukoľvek nátlaku zo strany žalovanej na žalobkyňu, žalobkyňa podpísala predmetnú dohodu bez výhrad a v danej veci neboli splnené podmienky neplatného právneho úkonu podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Zároveň sa zaoberali námietkou žalobkyne, že upozornenie na porušenie pracovnej disciplíny malo povahu bezprávnej vyhrážky a dospeli pritom k záveru, že pokiaľ zamestnávateľ (žalovaná) žalobkyňu upozornil na porušovanie pracovnej disciplíny po prešetrení rôznych sťažností a správania sa žalobkyne, bol nepochybne oprávnený tak urobiť, keďže pokiaľ niekto druhému hrozí niečím, čo má skutočne právo urobiť, nemôže ísť o bezprávnu vyhrážku. Ako už bolo uvedené v predchádzajúcom výklade, súdy sa riadne a správne vysporiadali s týmito pre vec kľúčovými otázkami a možno teda konštatovať, že predmetná „dovolacia“ otázka sa v okolnostiach tohto dovolacieho konania netýkala takého záveru, výlučne na ktorom spočíva dovolaním napadnuté rozhodnutie. Od vyriešenia dovolateľkou nastolenej právnej otázky (či prípadne iných právnych otázok) rozhodnutie odvolacieho súdu v spore nezáviselo a jej vyriešenie dovolacím súdom by neovplyvnilo rozhodnutie vo veci samej a právne postavenie žalobkyne v spore (tzn. jej vyriešenie v kontexte vykonaného dokazovania nemôže priniesť zmenu záverov konajúcich súdov a pre dovolateľku pozitívny výsledok v spore). Takto dovolateľkou nastolená otázka má v danom prípade povahu (len) akademickú, ktorej zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Pritom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán.

35. Vzhľadom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že podané dovolanie nie je dôvodné a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

36. Žalovaná bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP), preto jej dovolací súd proti žalobkyňi priznal v súlade s § 262 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov dovolacieho konania s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

37. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.